



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 6. Quot modis mereri, & peccare possimus per cogitationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

CAPUT VI.

Quot modis mereri, & peccare possimus per cogitationes.

ANtè omnia advertendum est, hic non agi de cogitationibus malis in genere, sed de iis dumtaxat, quæ capaces sunt meriti, vel demeriti; virtutis, vel vitii; sive de objectivè malis. Hæ enim præbent Examini, de quo sermo est, materiam magis propriam: & à S. P. N. per hæc verba designantur, *Duobus modis elicitur meritum ex mala cogitatione.* Mala cogitatio tres habet gradus, ut vulgatissimum est: de quibus Gregorius: (a) „Scien-
„ dum nobis est, quia tribus modis
„ tentatio agitur, suggestione, dele-
„ ctatione, & consensu. „ Hos tres
modos tangit S. P. N. horum uni-
cuique dando quod suum est. Ex
suggestione ait posse elici meritum, ex

H 7

de-

(a) *Homil. 16. in Evang.*

delectatione oriri veniale, ex consensu
mortale. Suggestio autem fit dupli-
citer: vel enim nudè excitatur à sen-
sibus externis, vel illam patitur intel-
lectus, & appetitus. Quæ ab exter-
nis sensibus suscitatur, vel producitur
à spiritu malo, vel ab objectis sensuum
naturalibus. De spiritu malo sugge-
stionem objiciente, per imagines foris
apparentes, vel verba aures pulsantia,
aliaque id genus, quibus nitatur insti-
igare ad malum, extant plurima in Vi-
tis Sanctorum: verum hæc ludibria ex-
terna nullam inferebant invitis menti-
bus labem. Hujus generis, ut ait
Gregorius (a) fuit tentatio Christi.

„ Nos, inquit, cum tentamur, ple-
„ rumque in delectationem, aut etiam
„ in consensum labimur: quia de car-
„ nis peccato propagati, in nobismet-
„ ipsis etiam gerimus, unde certami-
„ na toleramus. Deus verò, qui in
„ utero Virginis incarnatus, in mun-
„ dum sinè peccato venerat, nihil con-
„ traditionis in semetipso tolerabat.

„ Ten-

(a) *Ibid.*

„ Tentari ergò per suggestionem po-
 „ tuit, sed ejus mentem peccati dele-
 „ ctatio non momordit. Atque ideo
 „ omnis diabolica illa tentatio foris,
 „ non intus fuit. „ Suggestio quæ
 non à dæmone, sed ab objectis exter-
 nis naturaliter excitatur, aliquando pa-
 ri ratione involuntaria est, (etsi enim
 nolim, & omnimodis refrager, cavi-
 deo audioque, quæ interius pariunt co-
 gitationes, & affectus malos:) aliquan-
 do autem voluntaria est. Suggestio
 involuntaria, nullam infert culpam,
 sive à visu, sive ab auditu, sive à co-
 gitatione, motuque animi primo ex his
 oriundo: neque enim hæc in libertate
 meâ fuere, neque prævenire ista potui,
 aut vitare. Quidam Sanctorum Pa-
 trum docent, Virginis Matris privile-
 gium hoc fuisse maximè singulare, non
 tantum omni delectatione, & consen-
 su peccati caruisse, (de quo nemo du-
 bitat;) non tantum ab omni culpæ in-
 ternæ motu primo exemptam fuisse,
 (utpotè à peccati fomite immunem;)
 verum etiam externè ab omni peccati
 illi-

onsen-
 dupli-
 à sen-
 r intel-
 o exter-
 oducitur
 sensum
 fugge-
 nes foris
 llantia,
 r insti-
 in Vi-
 pria ex-
 menti-
 ut ait
 Christi
 , ple-
 t etiam
 de car-
 oismet-
 extami-
 qui in
 mun-
 il con-
 erabat.
 Ten-

illicio præservatam fuisse, ad hoc peculiariter cooperante providentiâ Dei, & per inspirationes revelationesque intrinsecas, perque ministerium extrinsecum Angelorum, hæc objecta omnia ab illius sensibus avertente. Hoc prodigium posuit Deus super terram, auferens bella tum interna tum externa, usque ad fines terræ, hoc est, usque ad ipsos sensus exteriores, quos in innocentia summâ, purissimâque pace servare dignatus est. Suggestiones vero, quæ voluntariæ sunt, aliquando finem habent honestum, & utilem, id quod Confessariis, & Medicis accidit, qui tum in studiis ad scientiam, tum in alloquiis necessariis ad iudicium, ex charitate, cloacis vitæ appropinquant, ut in has prolapsis opem afferant salutarem: itemque illis, quibus ex debito conditionis, vel officio honestatis incumbit, per visitationes & colloquia, suggestionum illarum periculis se exponere. In his enim ordinariè nullam affert culpam, vel occasio, vel etiam motus primus hinc subortus, ubi non appa-

apparet periculum morale damni majoris. At si causa non tantum sit voluntaria, verum etiam inutilis, & culpabilis, v. g. Lectio libri lascivi, aspectus objecti inhonesti sive viventis, sive picti; conversatio liberior, aliaque hujusmodi; etsi inde aliud non oriatur damnum, quam ipsa cogitatio, sive motus primus ad malum, & post causam positam hic effectus jam evitari non possit, imputatur tamen ad culpam, quoniam & poterat, & tenebatur vitari causa.

Ut cogitatio mala, & motus ejus primus, sive hæc evenerint sine culpa, sive etiam cum culpâ ob datam causam, reputentur ad culpam: necesse est ut homo advertat ad cogitationis suæ malitiam. Quamdiu enim non advertit illam adversari Deo ejusque mandatis, etsi aliquantisper immoretur, non tamen ea desinit esse motus primus. Quomodo enim offendat Deum, qui non advertit offensam? Multum tamen hic interesse solet inter incipientes, magisque in virtute exercitados. Hi enim ex
timore

timore labendi, & solitudine removendi culpam omnem: mox advertunt, si in intellectu quidpiam à regularationis deflectit, legique Dei contrariatur. Incipientes verò per vehementiam affectuum, & phantasiarum noxiarum consuetudinem, lentius in se reflectunt, & quandoque cogitationi malæ non parum immorantur, priusquam attendant qualis sit, & quò ducat. His igitur tamquam languidioribus, non ita arctatur motus primi spatium, sicut perfectioribus: dummodo noverint obstrictos esse se, quamprimum cogitationis malitiam apprehendunt, huic resistere, & à se remove.

In tali ergo suggestione cogitationis malæ, *duobus modis elicitur meritum*, inquit S. P. Horum modorum primus est: *Quando suggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.* Hæc victoria accelerata post luctum brevissimam, principiis duobus adscribi potest. Primo quidem suggestionis ipsius infirmitati, præsertim si à spiritu proprio proficiscatur:

catur: hæc enim per se languidior est, & maxime in principio, ac propterea facilius superatur. Deinde, cogitationis hujus profligatio pugnantis animo & fortitudini tribui potest. Si enim magnanimum se præbuerit, etsi ipse demon cogitationem pertinacem suggesserit; ad primum impetum adversarius abjicit animos & fugit. Hoc alibi docuit S. P. his verbis: (a) *Consuevit demon animo & robore plane destitutus, quoties spiritualem athletam corde imperterritito, ac fronte ardua tentationibus videt obluētari.* Hinc patet, quam salutare consilium sit, ut tentationibus in principio promptè resistatur, siue à spiritu proprio ortæ fuerint, siue à maligno: uterque enim spiritus tunc facilius vincitur, & per moram invalescit. Quod si ad primos impetus trepidari incipias, & quasi animum despondere; *Nulla bestia super terram inimico illo tunc efferacior, acrior, & pertinacior,* ut S. P. ibidem.

Alter modus merendi est, inquit
idem

(a) Reg. 12. ex prior. de Discre.

idem Sanctus, *Quando prava istiusmodi suggestioni, semel ac iterum repulsa, & subinde nihilominus revertenti, continuè resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoria genus merito, alterum antecellit.* Ratio patet, quo enim acrius est prælium, hoc victoria illustrior est. Valdè hic notandum stratagema, quod diabolus adhibere consuevit. Vires suas continet, ut certamen extendat, minori impetum tentationem aggreditur, ut diutius teneat. Languor enim certaminis reddit hominem incurium, & imminuit suspicionem peccati: præliique prolixitas, vigorem mentis attenuat, & adducit ruinam. Nam, ut rectè observavit Gregorius (a), „ Tentationum stimuli, „ non quidem acriores, sed longiores, „ minus dolent, sed magis inficiunt: „ quia dum menti diutius inhærent, „ tanto fiunt minus pavendi, quanto „ magis assueti. „ Stemus igitur attentè, neque lassemur resistendo, quando non cessat inimicus urgendo, donec cogitatio radicitus debelletur.

(a) 24. Moral. 15.

Se-

Sequitur gradus secundus cogitationis malæ, & peior: quando scilicet à temptationis suggestionem transitur ad delectationem, simulque à statu meriti ad statum peccati, sed hætenus venialis. De quo gradu S. P. sic: *peccat autem leviter aliquis seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliquâ obiter sensus delectatione afficitur, vel in eâ retundendâ sese exhibet negligentem.* Status hic medius est, inter resistantiam, & consensum deliberatum, qui efficiat peccatum mortale. Venialiter igitur malus est, qui sic delectatur: malitiâ vel majore vel minore, pro proportionem quâ plus minusve accedit ad gradum tertium, & recedit à primo. Hæc culpa nascitur vel ex parte advertentiæ, quæ quidem aliqua, non tamen plena atque integra est, ut dormituriens contingit: vel ex parte deliberationis & consensu, qui imperfectus est; & propterea culpa hæc, non quidem summa est, sed tamen aliqua, ob negligentem cogitationis excus-

excussionem. Negligentia enim si abesset, non noceret cogitatio etiam pessima: sed pareret meritum, ut iam dictum est. Reum facit intellectum hæc negligentia, quia morulam aliquam facit in objecto prohibito, & attendit ad rem vetitam: ream etiam voluntatem, quia obiter aliquâ delectatione hinc afficitur. Atque hæc sunt capita, ad quæ S. P. N. appositè hoc peccatum reducit. Notandum verò, quod etiam si hic revera omne meritum pereat, quod prompta resistentia attulisset, non propterea cadendum animis, neque spem deferendam esse, permitiendo ut torrente tentationis in profundum abripiamur. Concipienda potius fiducia est, fore ut succurrat cælum, & accepta vulnera curet, nosque nobis restituat, ut pugnam redintegremus, & victoriam denique referamus. Ad dat animos victoriæ præmium; quod non qualecumque est, sed vita nostra æterna.

Tertius cogitationum gradus est, long que miserrimus, si suggestio & delectatio

delectatio sic afficiant animam, ut voluntas ad consensum, qui mortalis sit, pertrahatur. Id quod adeo secreto peragitur, nisi sedulo invigilemus, ut prius damnum illatum sit, quam inferri sentiatur. Hinc animam tentatione pullatam Job comparat vestimento (a) *Quod comeditur à tineæ.* In quæ verba Gregorius: (b) "Tineæ sine sonitu perforat vestimentum, & plerumque cogitatio ita transfigit mentem, ut mens ipsa non sentiat, nisi postquam fuerit ejus aculeo transfixa,, De hoc igitur gradu, quo cogitatio pertingit usque ad consensum deliberatum, sic loquitur S. P. *Mortale vero peccatum per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacunque ratione assensus. Secundo, quando peccatum illud opere completur. Idque gravius est ex tribus causis: videlicet, ob majorem temporis decursum, ob actum intensiorem, & ob plurium denique offendi-*

(a) Job. 13. 28.

(b) 11. Moral. 25.

pendiculum sive detrimentum. Textus hic per se clarus est. Dubitari posset solummodo, cur non sit additus tertius peccati mortalis modus, cum tripliciter cogitatione peccetur. Primum quidem, quando præbetur cogitationi consensus, cum intentione operis mali, sive verbo sive facto, postea complendi: verba enim in hac materia operibus annumerantur. Deinde, quando voluntas mala, quæ præcessit, opere ipso completur. Denique, quando nullatenus peccato externo, sed interno soli præbetur consensus: sive, quando anima non assentitur operi, sed in sola, & unica cogitationis suæ complacentia conquiescit, quam delectationem morosam dicimus. Sed consideranti patebit, postremum hunc peccandi modum membro primo comprehendendi, ita ut modus primo loco nominatus modos geminos complectatur. Unum quidem, quando peccato præbetur assensus, ut peccatum deinde ipso opere compleatur, alterum autem, quando absque ulla operis voluntate, delectationi cogitationis

tior
hæ
rè i
rata
ope
Aff
bus
talia
C
gul
S.
qui
cog
xit
cur
bi
gita
qui
sito
ne
gef
Co
le
mu
qu
pra

tionis mortaliter malæ voluntariè in-
hæretur. Utrumque hunc modum cla-
rè innuit textus, cum ait, *Quacumque*
ratione, hoc est, sive cum intentione
operis, sive absque hac intentione.
Afferuntur igitur modi omnes, qui-
bus per cogitationem peccatur mor-
taliter.

Quoniam verò in hoc capite sin-
gulare adjumentum contulit doctrina
S. Gregorii, egregii morum Magistri,
qui, ut vidimus, motus animi per
cogitationem peccantis accuratè distin-
xit: concludamus hoc ipsum caput
cum eodem Doctore: Sanctissimi Jo-
bi mores quantum ad certamina co-
gitationum solerter perscrutante, &
quidem ordine jam à nobis propo-
sito. Pugna hæc oritur à suggestio-
ne per sensus externos objecta. Sug-
gestionem illam sequitur cogitatio.
Cogitatio excitat delectationem. De-
lectatio ducit ad consensum. Ani-
mus qui consensit, utitur oculis aliis-
que sensibus, tamquam intentionis
pravæ administris, ut peccatum ope-

Textus
i pollet
tus ter-
cum tri-
Primò
gitationi
eris mali,
omplen-
a operi-
quandò
opere
quandò
d inter-
quandò
in sola,
lacentia
em mo-
anti pa-
ndi mo-
ndi, ita
s modos
quidem,
nsus, ut
pleatur,
ue ulla
cogita-
tionis

re compleat. Hoc ordine peccatur. Ex ignavia igitur & tepore nostro, qui per hanc catenam heu nimium labimur, usque ad ipsum etiam peccati complementum. admirabilis sanctitas Prophetæ Job, cura que eximii sui spiritus ne sensim rueret, luce clarius apparebit. Jobi verba, Deum testem invocantis, & de seipso testimonium dicentis, fusius interpretatur Gregorius, quam ut hic apponi possint: aliqua dabimus, & aliquorum sensum proferemus. Sic loquitur Job, (a) *Pepigi fœdus cum oculis meis*, (ne videant objectum illecebrosum,) *ut ne cogitarem quidem de virgine*. Ecce, oculis suis interdicat aspectum, ut ne ab aspectu mentem subeat cogitatio. Et quoniam cogitationem subsequi solet delectatio, mox subdit: *Si declinavit gressus meus de via*, per delectationem aliquam sinistram, unde incipit peccatum. "Toties, inquit Gregorius, gressus de via declinat, quoties nostra cogitatio

(a) cap. 31. 1.

„tio iter rectitudinis relinquit. “ Quo-
 niam verò ex delectatione sequi solet
 consensus, quo ferimur in objectum
 prohibitum, sic pergit Job juxta ver-
 sionem vulgatam: *Si secutum est oculos*
meos cor meum; sicut contigit Regi Da-
 vid, cujus oculos cor subsecutum est.
 Quoniam autem cor, quod peccato
 consensit, rursus utitur oculis vo-
 luntati jam depravatæ interservientibus,
 juxta versionem quam Gregorius adhi-
 bet, ait Job: *Si secutus est oculus meus*
cor meum. „ Sicut sæpe tentatio, in-
 „quit Gregorius, per oculos trahitur,
 „sic nonnumquam concepta intrinse-
 „cus, compellit sibi extrinsecus ocu-
 „los deservire. Nam plerumque res
 „quælibet innocenti mente respici-
 „tur: sed ipso conspectu animus
 „concupiscentiæ gladio confoditur.
 „Non enim, ut exempli causâ jam
 „diximus, David Uriæ conjugem
 „ideo studiosè respexit, quia concu-
 „piscerat: sed potius ideò concupivit,
 „quia incautè respexit. Fit verò rec-
 „tæ retributionis examine, ut qui

peccatur.
 nostro,
 nimium
 tiam pe-
 abilis la-
 ue exima
 luce cla-
 , Deum
 eiplo te-
 interpre-
 ic appo-
 & ali-
 Sic lo-
 cum oco-
 m illece-
 videm de
 interdicit
 mentem
 am cogi-
 atio, mos
 meus de
 iam fini-
 n. “ To-
 gressus de
 cogita-
 tio

„exteriore negligenter utitur oculis,
 „interiori non injustè cæcetur. Sæpe
 „autem intrinsecus concupiscentia do-
 „minatur, & illecebratus animus ad
 „usus suos sensus corporis famulari,
 „more tyrannidis exigit, suisque vo-
 „luptatibus oculos servire compellit.

Hoc igitur dicit Job: Neque per te-
 meritatem videre volui, quod potera
 desiderium excitare: neque deinde per
 concupiscentiam contemplari, si quid
 malè desideravi. Quoniam denique per
 priores gradus dispositus, opere com-
 plet peccatum, concludit Job: *Si ma-
 nibus meis adhæsit macula.* Hoc est,

Opere non peccavi. “ Quomodo enim
 „inquit Gregorius, macula in mani-
 „bus, id est, culpa in actionibus ad-
 „hæreret, quam censura disciplina
 „non sinebat in cogitatione profice-
 „re? Neque enim culpa ad opus pro-
 „dire permittitur: si intus ubi nati-
 „tur extinguatur. Si autem tentatio
 „ni in corde nascenti festinè non resi-
 „statur, hac eadem, quâ nutritur, mor-
 „roboratur, & existens foris in ope-
 „ribus

„ribus, vinci vix prævalet, quia ip-
 „sam intus membrorum dominam
 „mentem captivam tenet. „ Hæc
 Gregorius.

Ex his omnibus sequitur in cogita-
 tionum luctamine, quemadmodum
 omnis anxietas animi & perturbatio
 non bona est, ita nullam attentionem
 aut prudentiam esse nimiam. Quicum-
 que cladem in hac pugna declinat, mi-
 litem cum adversario congredientem
 imitetur necesse est: cui metus vitio
 vertitur, cautela virtuti; utpote quæ ad
 victoriam faciat haud parum. A lan-
 guore enim & metu, perturbatio &
 diffidentia nascitur: à perturbatione,
 inconsideratio & præpropera festinatio;
 à diffidentia verò pusillanimitas & igna-
 via. Contingitque non rarò, pertur-
 batione ignaviâque suâ propriâ spiritum
 vinci magis, quam robore tentationis.
 Propterea monet à Kempis. (a) *Pau-
 latim & per patientiam cum longani-
 mitate, Deo iuvante, melius superabis,
 quam cum duritia & importunitate pro-
 pria.*

I 3

(a) Lib. I. cap. 13. n. 4:

pria. E contrario nulla attentio nimia est, præsertim quando nobis colluctatio est cum spiritu tenebrarum, qui circuit, ut ait Petrus, *quærens quem devoret*: Cumque prælium, ut dictum est, a sensibus ducat originem: his fenestris invigilandum præcipuè. Sicut enim ignis non potest nimis sollicitè arceri a domo, quæ pulverem nitricum custodit, quoniam incuria levis damnum affert gravissimum, & scintilla minima perdit omnia: sic etiam hominem, qui intra se concupiscentiam continet, adeò proclivem ad malum, attentum ambulare oportet, ne per oculos ad cor penetret ignis peccati. Quisquis enim sensibus suis ponit custodiam, tollit culpæ occasiones, & in pace conservat cor suum. Quod si interius ab ipso corde suscitetur incendium: ignis ille qui clausis sensibus per objecta exteriora non nutritur, facili negotio extinguitur. Qui in hoc genere laxiora docent, & in favorem concupiscentiæ licitum ab illicito subtilius distinguunt; infirmitati humanæ laqueos struunt, carni

carni, & carnalibus desideriis patrocinantur, voluntque sensus nostros in praxi ipsa distinctiones formalitatesque adhibere, quas intellectus ipse vix assequitur.

Hæc dicenda videbantur ad doctrinam S. Patris Nostri circa differentiam peccati mortalis & venialis in materia cogitationum. In quâ nescio equidem an admirer magis prudentiam, brevitatem, exactitudinem, quibus homolitterarum hæcenus rudis ea scripsit quæcumque in hoc genere dici poterant: an verò difficultates, & contradictiones à viris eruditis adversus doctrinam hanc excitatas, unde sanctus scriptor meritorum messem uberem retulit, & cogitatio divinitus illi injecta fuit, ut ad studia Parisiensi se transferret, suæque Societatis fundamenta istic locaret. Petrus Ribadineira (a) posteaquam narrasset, quomodo Salmanticæ Ignatius ob doctrinam de peccatis comprehensus, & in carcerem publicum conjectus fuisset, Post aliquot, inquit, detentionis

I 4

(a) *Vita Ignatii* l. I. c. 15.

tionis dies, ad iudices quatuor, viros
 graves & eruditos adducitur: qui li-
 brum Exercitiorum omnes legerant, &
 curiosius expenderant. Hi post varias
 de reconditis Theologiæ materiis qua-
 stiones, Ignatium, qui ineruditum se
 profitebatur, tam doctè graviterque
 respondentem audire, ut omnem ul-
 terius examinandi cupiditatem abjice-
 rent „ Unum erat, quod Iudices non
 „ satis probare videbantur: quod ini-
 „ tium ferè Exercitiorum spiritualium
 „ eam doctrinam continet, qua doce-
 „ mur, cogitationem quæ peccatum
 „ veniale sit, ab ea cogitatione quæ sit
 „ mortifera, verè discernere. Id vi-
 „ tio propterea vertebant Ignatio, non
 „ quod falsum esset, sed quod cum mi-
 „ nus esset doctrinâ excultus, ea consti-
 „ tuerit, quæ discerni absque ma-
 „ gnâ doctrinâ non possunt. Ad quod
 „ Ignatius tantum: Verane sint an fal-
 „ sa, quæ scripsi, vestri iudicii est:
 „ ego enim meum non interpono. Si
 „ vera sunt, probate: si falsa, rejici-
 „ te. Illi autem nullo modo impro-
 „ bare

„ bare ausi sunt..... Secundò ac vi-
 „ gesimo die, ex quo capti fuerant,
 „ accersiti sunt à Judicibus, ut senten-
 „ tiam, quæ in eos ferebatur, audi-
 „ rent. Sententiæ summa erat: Vitam
 „ atque doctrinam Ignatii Sociorum-
 „ que integram, nullaque omnino la-
 „ bè asperam videri. Liberum illis
 „ esse, pro sua consuetudine, popu-
 „ lum docere, deque omnibus rebus
 „ divinis colloqui. Illud unum ca-
 „ verent, ne, quid mortale peccatum,
 „ quid veniale esset, definirent, nisi
 „ quatuor adhuc annos in litterarum
 „ studio posuissent. Quam sententiam
 „ tamdiu servaturum se dixit Ignatius,
 „ quamdiu in illorum jurisdictione &
 „ potestate esset. Neque enim esse
 „ æquum, ut nullo vitio in vita de-
 „ prehenso, nullo errore in doctrinâ,
 „ januam sibi ad animarum utilitatem
 „ obstruerent, ac loquendi liberè fa-
 „ cultatem eriperent: se sui juris esse,
 „ suæque vitæ rationibus consulturum.
 Haftenus Ribadineira: ex cujus histo-
 ria licet colligere, quanti fecerit S. P.

r, viros
 qui li-
 erant, &
 ost varias
 iis qua-
 ditum se
 viterque
 nemul-
 abjice-
 ces non
 odini-
 alium
 a doce-
 ccatum
 quæ sit
 Id vi-
 o, non
 am mi-
 consti-
 ne ma-
 d quod
 an fal-
 i est:
 no. Si
 rejici-
 impro-
 bare

hanc libelli sui partem, in qua agitur de peccatis. Etenim, ut illam libere propalaret ad animarum lucrum, Hispanias deseruit, & Parisios cum Sociis sese contulit, post annorum aliquot in disciplinis altioribus traductorum curriculum, ibidem Ordinem novum inchoaturus.

Hic finis fit eorum, quæ S. P. N. de materia examinis nobis reliquit. Qui licet solum hoc loco tangat peccatorum mortalium & venialium differentiam: discussio tamen culparum venialium, præsertim personis perfectionis studiosis, nullatenus negligenda est in Examine, ut capite sequenti videbitur.